

РЕЦЕНЗИЯ

От Проф. Д-р Вихра Крумова Миланова, д.м.н.

Началник на Клиника по психиатрия, УМБАЛ“Александровска“

Относно: конкурс за заемане на академичната длъжност „Доцент“ по научната специалност „Психиатрия“ в област на висше образование 7. „Здравеопазване и спорт“, професионално направление 7.1. „Медицина“ за нуждите на Катедра „Психиатрия и медицинска психология“, факултет Обществено здраве при МУ-Плевен, публикуван в ДВ, бр. 61 от 19.07.2024 г.

Въз основа на Заповед №Р-2803 / 01.10.2024 г. на Ректора на МУ-Плевен съм определена за член на научно жури по конкурсна процедура за заемане на академичната длъжност „доцент“ по психиатрия. Избрана съм за изготвяне на рецензия на първото заседание на Научното жури от 03.10.2024г.

Рецензията е съставена в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академична длъжност „Доцент“ в МУ-Плевен. Получих по надлежен ред в електронен вид необходимите документи и материали съобразно чл. 67, ал. 1 от ПРАС на Медицински университет – Плевен. Редът и условията по процедура за придобиване на академична длъжност „Доцент“ са спазени и съобразени с нормативните документи.

В обявения конкурс, съгласно изискванията и в законово установения срок за участие, редовни документи е подал и е допуснат само един кандидат – Д-р Иванка Илиева Велева, д.м., гл. асистент в катедра „Психиатрия и медицинска психология“, факултет Обществено здраве. МУ-Плевен с придобита ОНС „Доктор“ в Професионално направление 7.1. Медицина по докторска програма „Психиатрия“ и отговарящ на изискванията на чл. 64 от Правилника на МУ–Плевен.

Всички материали на кандидата са подготвени, съгласно изискванията и представени компетентно в своята последователност.

Декларирам, че нямам конфликт на интереси, включително съавторство с кандидата.

Биографични данни и професионално развитие :

Д-р Иванка Илиева Велева, д.м. е родена през 1964 година в гр. Свищов обл. В. Търново. Завършва средно образование в гр. Плевен. През 1988г. завършва висше образование специалност медицина във ВМИ-Плевен (Диплома №:001740). Специализира психиатрия във ВМИ-Плевен, като придобива специалност по психиатрия през 1994 год. в МА гр. София. (Диплома № 42767). От 1988 г. до 1990 г. работи като участъков терапевт в Общинска болница гр. Левски, след което до 1992 г. е амбулаторен психиатър в Общинска болница гр. Червен бряг. От 1992 г. работи като лекар психиатър в Първа психиатрична клиника при ВМИ гр. Плевен и е с амбулаторна практика от 2000г. в ДКЦ II ЕООД гр. Плевен. От 2016 г. е Началник

Отделение за остри психотични разстройства на Първа Психиатрична клиника при УМБАЛ „Д-р Георги Странски“ ЕАД - гр. Плевен. От 2014 г. Д-р Велева е асистент в Катедра „Психиатрия и медицинска психология“ , Факултет обществено здраве при МУ – Плевен. През 2019г. защитава дисертация на тема „Сравнително проучване на основни когнитивни функции при болни с параноидна шизофрения, техни родственици от първа степен и здрави контроли“, и придобила ОНС „Доктор“ (Диплома № D0095/27.09.2019 г.). От 2020г. е главен асистент в катедра „Психиатрия и медицинска психология“. От 2018 г. е с професионална квалификация по здравен мениджмънт от Стопанска Академия “Д.А.Ценов“ гр.Свищов (Свидетелство №С-004656). Д-р Иванка Велева е психиатър с дългогодишен професионален опит и допълнителна специализация областта на психотерапията. Провела е обучение в психодрама център “INTERACT” София от 1997-2001г., придобила е професионална квалификация „Психодрама асистент“.

Д-р Велева,д.м. е ангажирана активно в съдебно-експертната дейност.

Членство: Д-р Велева,д.м. е член на Български лекарски съюз, Българска психиатрична асоциация, Българска асоциация по обществено здраве (БАОЗ), World Federation of Public Health Association (WFPHA). European Public Health Association (EUPHA)

Д-р Велева владее английски и руски език на добро ниво, има отлични компютърни умения и компетентност: MS Windows; Ms Word; Excel; PowerPoint; Bonart medical inc.

Справката на Д-р Велева,д.м. показва, че тя е изпълнила минималните национални изисквания (МНИ) по чл. 2б, ал. 5 от ЗРАСРБ за заемане на академичната длъжност „доцент“.

НАУЧНО ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ (НАУКОМЕТРИЧНИ ПОКАЗАТЕЛИ)

За конкурса за заемане на Д-р Велева представя научна продукция, която включва един дисертационен труд: за присъждане на образователна и научна степен „доктор“, 1 хабилитационен труд – монография. Публикациите в научни списания са 19, от които 12 са в списания от световните бази Web of Science и Scopus и 7 в български научни списания от референтния списък на НАЦИД и 1 в сборник с доклади. Участията в научни форуми са 69, от които 27 са в международни и 42 в национални научни прояви.

Самостоятелните научни трудове са 2: Дисертационен труд: „Сравнително проучване на основни когнитивни функции при болни с параноидна шизофрения, техни родственици от първа степен и здрави контроли“ 2019г. ; Монография: „Аспекти на социалната адаптация при шизофрения“. Издателски център МУ Плевен 2024г. (под печат) ISBN 978-954-756-345-2. В 6 статии е първи автор, в 6 статии е втори автор, а в 7 е трети и последващ.

Общият импакт фактор (IF) от статии и участия е 41.778, индивидуалният IF е 6.783, а SJR е 3.662. Общият брой цитирания на научната продукция е 32, като е цитирана в 15 реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация (Scopus и Web of Science).

Д-р Велева, д.м. е участвала в два научно изследователски проекта към МУ Плевен.

ОСНОВНИ НАПРАВЛЕНИЯ В НАУЧНАТА ДЕЙНОСТ

1. Социалното функциониране при шизофрения

По темата са представени монография, две статии и участие в три форума в които се разглеждат проблемите на психосоциалното функциониране на пациентите с шизофрения. Изследвано е влиянието на демографски показатели, психопатологични симптоми, несоциалното и социално познание, и някои немедицински фактори влияещи върху функционирането на болните от шизофрения в реалния свят. Разгледан е въпроса за когнитивната ремедиация като модерен подход и широко признато ефективно лечение на когнитивните дефицити при шизофрения. *Приноси:* Приложената скала WHO-DAS 2.0 (българската адаптация на скалата е с личното участие на кандидата) при пациенти с Параноидна шизофрения очертава тристранната връзка между социалното и когнитивното функциониране, и симптомите на заболяването.

Статията е цитирана 3 пъти в WoS/S.

2. Неврокогнитивни нарушения при шизофрения (статии №№ 12.1.1.;12.1.2; 12.7.11; научни форуми №№7,10,13,16, 19,22,32,43,46,49,51,56,61).

В статиите са включени анализи на влиянието на демографските показатели, клиничните симптоми и други фактори върху когнитивните функции. Интерпретирана е взаимовръзката между социалното функциониране, дефицита в когнитивните функции и клиничните симптоми. Негативните симптоми и тези на дезорганизация са тясно свързани със затруднения в ежедневно функциониране и участието в обществото. Когнитивните нарушения се явяват свързващо звено между патологичните прояви на шизофренията и социално-икономическото бреме, което тя налага.

Статиите са цитирани 5 пъти в WoS/S.

Шизофрения и токсоплазма (статия 12.7.5; участия 15,28).

Днес хипотезата за инфекциозната генеза на шизофренията е загубила своите привърженици, но много изследователи продължават да считат, че наред с генетичната предразположеност съществуват и допълнителни инфекциозни и неинфекциозни фактори отключващи развитието на заболяването. Инфекциите и нарушенията на

имунния отговор през пре- и постнаталния период се очертават като правдоподобни кандидати за тази роля. Сред тях невротрофичният паразит *Toxoplasma gondii* изглежда особено подходящ, защото уврежда невроните директно, засяга невротрансмитерните системи и може да образува кисти в мозъчна тъкан. В статията е включена извадка от лица с параноидна шизофрения, разделена според серопревалентността на IgG тип анти-токсоплазмени антитела като маркер за минала инфекция. При анализа на резултатите от невропсихологичните тестове на серопозитивни и серонегативни болни с параноидна шизофрения е намерена връзка между нивото на когнитивното представяне и серологичния статус. Постиженията при неврокогнитивните изследвания са сравнени с популационните норми за българското население. *Приноси с оригинален характер:* Пациентите ПШ, серопозитивни за IgG антитоксоплазмени антитела, имат по-тежко увреждане в редица когнитивни области – вербална/визуална памет, психомоторна скорост и езекутивни функции – в сравнение със серонегативни пациенти с ПШ. Освен това, наличието на IgG антитела е свързано с по-висок резултат по подskalата за дезорганизация по PANSS и с по-ниски образователни постижения. Последното самостоятелно или в комбинация с други причинни фактори, действащи във вътреутробния период или по-късно в живота, може да наруши процеса на невrorазвитие. Статията е с приносен и оригинален характер и е цитирана 8 пъти в статии в WoS/S.

4. Самоубийството — социо-демографски и клинични фактори (статии: №№ 12.7.4; 12.7.8; 12.7.9; 12.9.1; научни форуми №11,31;63)

Самоубийството е сериозен проблем на общественото здраве. В научните публикации са разгледани социално-демографските и клинични данни на всички лица с и без психични разстройства, които са починали от самоубийство за период от 10 години в Плевенска област. В статия №12.7.8 са разгледани социо-демографските характеристики на извършилите самоубийство през периода 2008г.-2017г. в Плевенска област, метод на извършване, място, месец, ден, кръвна група и употреба на алкохол преди самоубийствения акт. От всички реализирани суициди 13% са извършени от пациенти с тежки психични заболявания. *Приноси с потвърдителен характер са:* рискът от самоубийство е по-голям в определени моменти или епизоди в хода на заболяването. В хода на тежко депресивно разстройство склонността към самоубийство често се появява преди да е поставена диагнозата или да е започнато лечение; при пациенти с тежка биполарна депресия или шизофрения склонността към самоубийство е много вероятно да възникне в ранния стадий на заболяването; ефектът на психичните разстройства върху суицидния риск е медиран главно от общ психопатологичен рисков фактор, а не обвързани с конкретна диагноза. *Приноси с оригинален характер:* Противно на широко застъпеното в литературата: не е установена връзка между безработицата и риск от самоубийство – както работещи, така и безработни лица са със сходна средна възраст на самоубийство; по-късна възраст на самоубийство на психично болни със съпътстващи соматични заболявания в сравнение с такива без соматична коморбидност; Значителна част от пациентите които са се самоубили са се свързвали с психиатрични служби в годината, предхождаща суицидния

акт, поради което оценката от риска за самоубийство е наложителен при всеки психиатричен преглед.

5. Когнитивни нарушения и метаболитен синдром- (статии №№ 12.9.2;12.9.3; научни форуми №№ 64;65; проект №1)

Метаболитният синдром се свързва с проявата на патологични процеси, водещи до повишена клетъчна токсичност и възпаление, обуславящи повишения риск от съдови заболявания. В този смисъл са изследванията, осъществени в изпълнението на научния проект - „*Метаболитен синдром и когнитивна дисфункция: нови перспективи за ранна диагностика*“ и две статии. Установени са наличие на специфични когнитивни нарушения при пациенти с метаболитен синдром, които засягат най-вече екзекутивните функции. Най-вероятно тези нарушения се развиват поради функционални и структурни промени в подкоровото бяло вещество, водещи до значителна дисконекция на мозъчни региони. Изясняването на рисковите фактори, свързани с развитието на съдово когнитивно нарушение имат съществено практическо значение и дават основание да се акцентира върху първичната и вторична профилактика на съдовите заболявания и предизвикания от тях когнитивен спад.

6. Когнитивни нарушения и Захарен диабет (статии №№ 12.7.2;12.7.3; научни форуми №4;23;50)

Захарният диабет е пряко свързан с поведенски и когнитивни нарушения, като болните със захарен диабет вероятно развиват и специфична диабет - свързана енцефалопатия. Причините за развитието на тези промени трябва да се търсят в наличието на дисконекция (поради болест на малките мозъчни съдове), както и в засиленото развитие на дегенеративни мозъчни заболявания, акцелерирани от захарния диабет. *Приноси:* Пациентите със захарен диабет развиват екзекутивна и паметова дисфункция. Влиянието на захарния диабет се модифицира от други съдови и несъдови рискови фактори, както и от усложненията на самия диабет. Натрупването на дисфункции в ЕФ води до влошено функциониране на по-високи по-йерархичност функции, важни за ежедневието, като вземане на решения и планиране. Тези данни дават основание за скрининг на когнитивните дефицити на всички пациенти със захарен диабет, както и за холистичен подход в посока на профилактика на когнитивните усложнения при захарен диабет. *Приносите са с* практически характер: Когнитивна ремедиация съчетана с фармакотерапия, фокусирана върху невротрансмитерните системи се отразява благоприятно на когнитивното функциониране и на поведението на пациентите със захарен диабет.

7. Депресията след исхемичен мозъчен инсулт (статия №12.7.7; научни форуми 24,30)

Депресията след инсулт (ДСИ) е една от водещите, макар и предотвратими усложнения, която води до влошено качество на живот и се отразява негативно върху крайния изход от исхемичен мозъчен инсулт. Приноса е в изясняване на повечето рискови фактори за ДСИ и насочване на вниманието на клиницистите към високорискови групи.

УЧЕБНО-ПРЕПОДАВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ

Съгласно представената справка д-р Велева е изработила за тригодишен период (2021 – 2024) **1549.8 еквивалентни часа** като е водила практически занятия и семинари по две дисциплини: „Психиатрия“ и „Медицинска психология“ на български език във Факултет „Медицина“ на специалност: „Медицина“,БЕО; Факултет Обществено Здраве на специалност: „Медицинска рехабилитация и ерготерапия“; Факултет Здравни грижи на специалност: „Акушерка“ и „Медицинска сестра“; Медицински Колеж на специалността „Помощник фармацевт“, „Медицински лаборант“ и „Рентгенов лаборант“. Изнасяла е регламентиран брой лекции по дисциплините „Медицинска психология“ и „Психиатрия“ на български език на студенти от специалностите: „Рехабилитация и ерготерапия“, „Медицинска сестра“ „Акушерка“; „Медицински лаборанти“, „Рентгенови лаборанти“, „Помощник фармацевти“, „Медицинска козметика“ и е участвала в семестриални изпити по дисциплините: „Медицинска психология“ и „Психиатрия“ на студенти от Факултет „Медицина“, Факултет „Обществено здраве“, Факултет „Здравни грижи“ и Медицински колеж при МУ – Плевен.

Д-р Велева участва в разработването на учебни програми по дисциплините: „Медицинска психология“ и „Психиатрия“. Планира и организира съгласувано с ръководителя на катедра „Психиатрия и медицинска психология“ следдипломното обучение на медицински специалисти, стажанти, специализанти на МУ – Плевен в Отделение за остри психотични разстройства на Първа психиатрична клиника УМБАЛ „Д-р Г. Странски“ ЕАД- гр. Плевен.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Представените от кандидата Д-р Иванка Велева, д.м. наукометрични показатели, лечебно-диагностична и преподавателска дейност, отговарят на критериите в ЗРАС и ПРАС на МУ-Плевен, като изискване за заемане на академичната длъжност „ДОЦЕНТ“.

Всичко това ми дава основание, да представя пред Научното жури своя положителен вот и да препоръчам, на Д-р Иванка Илиева Велева, д.м., да бъде присъдена академичната длъжност „ДОЦЕНТ" в областта на висшето образование „7. Здравеопазване и спорт“, професионално направление „7.1. Медицина“ по научна специалност „психиатрия“.

30.10.2024

На основание чл. 59 от ЗЗЛД

Проф. Д-р Вихра Миланова, д.м.н.

REVIEW

By Prof. Dr. Vihra Krumova Milanova, PhD, DSc

Head of the Clinic of Psychiatry, UMHAT Alexandrovska

SUBJECT: competition for the academic position Associate Professor in the scientific specialty Psychiatry in the field of higher education 7. Health and sport, professional direction 7.1. Medicine for the needs of the Department of Psychiatry and Medical Psychology, Faculty of Public Health at MU-Pleven, announced in the State Gazette, No. 61 of 19.07.2024

On the basis of Order P-2803/01.10.2024 of the Rector of MU-Pleven, I have been appointed as a member of a scientific jury under a competitive procedure for the academic position of Associate Professor in Psychiatry. I have been selected to prepare a review at the first meeting of the Scientific Jury on 03.10.2024.

The review has been compiled in accordance with the requirements of the Law on the Academic Staff Development in Republic of Bulgaria, the Regulations for the implementation of the Law on the Academic Staff Development in Republic of Bulgaria, and the Regulations for the terms and conditions for acquiring scientific degrees and occupying the academic position of Associate Professor at MU-Pleven. I duly received the necessary documents and materials in electronic form in accordance with Art. 67, para. 1 from Regulations of the Development of the Academic Staff of Medical University – Pleven. The terms and conditions of the procedure for acquiring the academic position Associate Professor have been observed and complied with the normative documents.

The announced competition, in accordance with the requirements and within the legally established deadline for participation, only one candidate submitted regular documents and was admitted - Dr. Ivanka Ilieva Veleva, PhD, Head Assistant Professor in the Department of Psychiatry and Medical Psychology, Faculty of Public Health. MU-Pleven with acquired educational and scientific degree Doctor in Professional direction 7.1. Medicine under the doctoral program Psychiatry and meeting the requirements of Art. 64 of the Regulations of MU-Pleven.

All the applicant's materials are prepared, according to the requirements and presented competently in their sequence.

I declare that I have no conflict of interest, including co-authorship with the applicant.

Biographical data and professional development

Dr Ivanka Ilieva Veleva, PhD was born in 1964 in Svishtov region, V. Tarnovo. She graduated her secondary education in the city of Pleven. In 1988 she completed her higher

education majoring in medicine in the Higher Medical Institute (HMI) of Pleven (Diploma 001740). She specialized in psychiatry at HMI-Pleven, acquiring a specialty in psychiatry in 1994. in the MA city of Sofia. (Diploma 42767). From 1988 to 1990, she worked as a ward therapist at the Levski Municipal Hospital, then until 1992 she was an outpatient psychiatrist at the Cherven Bryag Municipal Hospital. Since 1992, she has been working as a psychiatrist in the First Psychiatric at the HMI of Pleven and has an outpatient practice since 2000 in DCC II EOOD, Pleven. Since 2016, she has been the Head of the Department for Acute Psychotic Disorders First Psychiatric clinic at UMHAT Dr. Georgi Stranski EAD - Pleven. Since 2014 Dr. Veleva is assistant at the Department of Psychiatry and Medical Psychology, Faculty of Public Health at MU – Pleven. In 2019 she defended doctoral thesis on the topic “Comparative study of basic cognitive functions in patients with paranoid schizophrenia, their first-degree relatives and healthy controls”, and obtained the educational and scientific degree “Doctor” (Diploma D0095/27.09.2019). From 2020 is a senior assistant professor in the Department of Psychiatry and Medical Psychology. Since 2018, he has a professional qualification in health management from the Economic Academy D.A. Tsenov, Svishtov (Certificate C-004656). Dr. Ivanka Veleva is a psychiatrist with many years of professional experience and additional specialization the field of psychotherapy. She trained at the INTERACT Psychodrama Center, Sofia, from 1997-2001, she acquired the professional qualification Psychodrama Assistant.

Dr. Veleva, PhD is actively engaged in forensic expert activity.

Membership: Dr. Veleva, PhD, is a member of Bulgarian Medical Union; Bulgarian Psychiatric Association; Bulgarian Public Health Association (BAOH); World Federation of Public Health Association (WFPHA). European Public Health Association (EUPHA)

Dr. Veleva speaks English and Russian at a good level, has excellent computer skills and competence: MS Windows; MS Word; Excel; PowerPoint; Bonart Medical Inc.

The reference of Dr. Veleva, PhD, shows that she has covered the minimum national requirements (MNR) under Art. 2b, para. 5 of Law on the Academic Staff Development in Republic of Bulgaria for occupying the academic position Associate Professor.

SCIENTIFIC RESEARCH ACTIVITY (SCIENTIFIC INDICATORS)

For the competition for the position, Dr. Veleva presents a scientific production, which includes one dissertation work: for awarding the educational and scientific degree Doctor, 1 habilitation work - monograph. There are 19 publications in scientific journals, of which 12 are in journals from the world databases Web of Science and Scopus and 7 in Bulgarian scientific journals from the reference list of NACID and 1 in a collection of reports. Participations there are 69 in scientific forums, of which 27 are in international and 42 in national scientific events.

There are 2 independent scientific works: Dissertation: “*A comparative study of basic cognitive functions in patients with paranoid schizophrenia, their first-degree relatives and healthy controls*”, 2019; Monograph: “*Aspects of social adjustment in schizophrenia*”, Pleven University Publishing Center 2024 (in press) ISBN 978-954-756-

345-2. In 6 articles she is the first author, in 6 articles she is the second author, and in 7 she is the third and subsequent author.

The total impact factor (IF) of articles and contributions is 41.778, the individual IF is 6.783 and SJR is 3.662. The total number of citations of the scientific production is 32, and she has been cited in 15 referenced and indexed in world-famous databases with scientific information (Scopus and Web of Science).

Dr. Veleva, PhD, participated in two scientific research projects at MU - Pleven.

MAIN DIRECTIONS IN SCIENTIFIC ACTIVITY

1. Social functioning at schizophrenia

A monograph, two articles and participation in three forums have been presented on the subject where the problems of psychosocial functioning of patients with schizophrenia are considered. The influence of demographic indicators, psychopathological symptoms, non-social and social cognition, and some non-medical influencing factors on functioning of schizophrenics in the real world. The issue of cognitive remediation is addressed as a modern approach and widely recognized effective treatment of cognitive deficits in schizophrenia. *Contributions:* The applied scale WHO-DAS 2.0 (the Bulgarian adaptation on the scale is with the personal participation of the candidate) in patients with paranoid schizophrenia outlines the tripartite relationship between the social and the cognitive functioning, and disease symptoms.

The article is cited 3 times in WoS/S.

2. Neurocognitive disorders in schizophrenia (articles Nos. 12.1.1.; 12.1.2; 12.7.11; scientific forums Nos. 7, 10, 13, 16, 19, 22, 32, 43, 46, 49, 51, 56, 61).

The articles include analyzes of the impact of demographic indicators, clinical symptoms and other factors on cognitive functions. The interrelation between the social functioning, cognitive deficits and clinical symptoms is interpreted. Negative symptoms and those of disorganization are closely related to difficulties in daily functioning and participation in society. Cognitive impairment appears to be the link between the pathological manifestations of schizophrenia and the socio-economic burden it imposes.

The articles are cited 5 times in WoS/S.

3. Schizophrenia and toxoplasmosis (Article No12.7.5; scientific forums No. 15,28).

Today, the hypothesis of the infectious genesis of schizophrenia has lost its supporters, but many researchers continue to believe that, along with genetic predisposition, there are additional infectious and non-infectious factors triggering the development of the disease. Infections and disorders of the immune response during the pre- and postnatal period emerge as plausible candidates for this role. Among these, the neurotrophic parasite *Toxoplasma gondii* seems particularly relevant because it damages neurons directly, affects neurotransmitter systems, and can form cysts in brain tissue. The article included a sample of

individuals with paranoid schizophrenia stratified by seroprevalence of IgG type anti-toxoplasma antibodies as a marker of past infection. In the analysis of the results of the neuropsychological tests of seropositive and seronegative patients with paranoid schizophrenia found a relation between the level of cognitive performance and serological status. Performance on neurocognitive tests was compared to population norms for the Bulgarian population. *Original contributions:* PS patients seropositive for IgG anti-toxoplasma antibodies have more severe impairment in a number of cognitive domains - verbal/visual memory, psychomotor speed, and executive functions - compared to seronegative PS patients. Furthermore, the presence of IgG antibodies was associated with a higher score on the disorganization subscale of the PANSS and with lower educational attainment. The latter alone or in combination with other causative factors operating in utero or later in life can disrupt the neurodevelopment process.

The article is of a contributing and original nature and has been cited 8 times in WoS/S articles.

4. Suicide - socio-demographic and clinical factors (articles: Nos. 12.7.4; 12.7.8; 12.7.9; 12.9.1; scientific forums Nos. 11, 31; 63)

Suicide is a serious public health problem. The scientific publications examined the socio-demographic and clinical data of all persons with and without mental disorders who died by suicide over a period of 10 years in the Pleven region. In article 12.7.8, the socio-demographic characteristics of those who committed suicide in the period 2008-2017 were examined. In the Pleven region, method of execution, place, month, day, blood type and alcohol consumption before the suicidal act. Of all suicides, 13% were committed by patients with severe mental illnesses. *Contributions of a confirmatory nature are:* the risk of suicide is greater at certain times or episodes in the course of the illness. In the course of severe depressive disorder suicidality often occurs before the diagnosis is made or treatment has been started; in patients with severe bipolar depression or schizophrenia suicidal tendencies are very likely to occur in the early stage of the disease; the effect of mental disorders on suicidal risk is mainly mediated by a general psychopathological risk factor and not tied to a specific diagnosis. *Contributions of an original nature:* Contrary to what is widely advocated in the literature: no relationship has been established between unemployment and suicide risk - both employed and unemployed persons have a similar average age of suicide; later age of suicide of mentally ill with concomitant somatic diseases compared to those without somatic comorbidity; A significant proportion of patients who committed suicide contacted psychiatric services in the year preceding the suicidal act, therefore the suicide risk assessment is imperative in any psychiatric examination.

5. Cognitive impairment and metabolic syndrome - (articles Nos. 12.9.2; 12.9.3; scientific forums Nos. 64; 65; project #1)

The metabolic syndrome is associated with the manifestation of pathological processes leading to increased cellular toxicity and inflammation, causing the increased risk of vascular diseases. In this sense, the research carried out in the implementation of the scientific project "*Metabolic syndrome and cognitive dysfunction: new perspectives for early diagnosis*" and two articles. The presence of specific cognitive disorders in patients with metabolic syndrome, which mainly affect executive functions, has been established. Most likely, these disorders develop due to functional and structural changes in the subcortical white matter, leading to a significant disconnection of brain regions. The clarification of risk factors

associated with the development of vascular cognitive disorder have significant practical importance and give reason to emphasize the primary and secondary prevention of vascular diseases and the cognitive impairment caused by them.

6. Cognitive disorders and diabetes mellitus (articles Nos. 12.7.2; 12.7.3; scientific forums Nos. 4; 23; 50)

Diabetes mellitus is directly related to behavioral and cognitive impairment, as patients with diabetes mellitus are likely to develop specific diabetes-related encephalopathy. The reasons for the development of these changes should be sought in the presence of disconnection (due to disease of the small cerebral vessels), as well as in the increased development of degenerative brain diseases accelerated by diabetes mellitus. *Contributions:* Patients with diabetes develop executive and memory dysfunction. The impact of diabetes mellitus is modified by other vascular and nonvascular risk factors, as well as by the complications of diabetes itself. The accumulation of dysfunctions in EF results in impaired functioning of higher-order functions important for daily life, such as decision-making and planning. These data provide a basis for screening for cognitive deficits of all patients with diabetes mellitus, as well as for a holistic approach in the direction of prevention of cognitive complications in diabetes mellitus. *Contributions with practical nature:* Cognitive remediation combined with pharmacotherapy, focused on neurotransmitter systems has a beneficial effect on cognitive functioning and the behavior of patients with diabetes mellitus.

7. Depression after ischemic stroke (article No. 12.7.7; scientific forums Nos. 24,30)

Post-stroke depression (PSD) is one of the leading, albeit preventable, complications that leads to a reduced quality of life and negatively affects the final outcome of ischemic stroke. The contribution is in elucidating most of the risk factors for PSD and directing the attention of clinicians to high-risk groups.

EDUCATIONAL AND TEACHING ACTIVITY

According to the presented reference, Dr. Veleva has produced over a three-year period (2021 – 2024) **1,549.8 equivalent hours** having led practical classes and seminars in two disciplines: Psychiatry and Medical Psychology in Bulgarian in the Faculty of Medicine in the specialty: Medicine; Faculty of Public Health, specialty: Medical rehabilitation and occupational therapy; Faculty of Health Care, specialties: Midwife and Nurse; Medical College to the specialty Pharmacist's Assistant, Medical Laboratory Technician and X-ray Laboratory Technician. She read regulated number of lectures on the disciplines Medical Psychology and Psychiatry in Bulgarian for students in specialties: Rehabilitation and Occupational Therapy, Nurse Midwifery, Medical Laboratory Assistants, X-ray Laboratory Assistants, Pharmacist's Assistant, Medical Cosmetics and participated in semester exams in the disciplines: Medical Psychology and Psychiatry of students from the Faculty of Medicine, the Faculty of Public Health, the Faculty of Health Care and the Medical College at the MU - Pleven.

Dr. Veleva participates in the development of study programs in the following disciplines: Medical Psychology and Psychiatry. Plans and organizes, in coordination with the head of the Department of Psychiatry and Medical Psychology, the post-graduate training of medical specialists, interns, specialists of the MU - Pleven in Department for acute psychotic disorders of the First Psychiatric Clinic of UMHAT Dr. G. Stranski EAD - Pleven.

Professional impressions

I have known Dr. Ivanka Veleva for many years. She is already a well-rounded professional, with broad and deep clinical thinking. Demonstrates innovativeness and a responsible professional attitude towards teaching and clinical activities. Her field of professional and scientific performance, which covers child psychiatry, clinical psychiatry, forensic child psychiatry, represents a serious potential for her future scientific and professional development.

CONCLUSION

The presented by the candidate, Dr. Ivanka Veleva, PhD, scientometric indicators, treatment-diagnostic and teaching activity, meet the criteria in the Law on the Academic Staff Development and the Regulations on the Academic Staff Development of MU-Pleven, as a requirement for occupying the academic position of ASSOCIATE PROFESSOR.

All this gives me the reason to present to the Scientific Jury my positive vote and to recommend that Dr. Ivanka Ilieva Veleva, PhD, be awarded the academic position ASSOCIATE PROFESSOR in the field of higher education 7. Health and Sports, professional direction 7.1. Medicine, in scientific specialty Psychiatry.

30.10.2024

На основание чл. 59 от ЗЗЛД

Prof. Dr.Vihra Milanova, DSc